

Germánské osídlení Čech na přelomu doby římské a doby stěhování národů (stupeň D1)

Bakalářská práce

Autor: Mgr. Soňa Šťastná

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Chvojka, Ph.D.

Konzultant: PhDr. Petr Zavřel

Posudek

Podle názvu se tématem bakalářské práce mělo stát germánské osídlení Čech v stupni D1; geograficky se tímto termínem rozumí historické území Čech. Autorka však v rozporu s tímto údajem ve skutečnosti pracuje s územím celé České republiky. Stejný rozpor je i v chronologickém vymezení: místo koncentrace na osídlení přelomu pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů je v textu a zejména v soupisech lokalit hojně probírán materiál od poloviny 5. až do 6. století.

V úvodních kapitolách 2 až 5 o historii výzkumu, přehledu DSN a soupisu lokalit v Čechách se autorka opírá prakticky jen o čtyři práce, z toho dvě jsou populární (špatná encyklopedie a populární knížka o DSN od E. Droberjara), nekvalitní kompendium (Salač 2008) a starší přehled o starším stupni DSN na Moravě od J. Tejrál (1985). Text je nepřehledný, opakují se pasáže popisu náplně stupně D1 a míchají se s historickým rámcem tohoto období s popisy celé DSN. Na formulacích je patrné, že autorka je na těchto několika pracích zcela závislá.

Připojené soupisy lokalit jsou v naprostém rozporu s (nepřesnou) normou, jak by takový soupis měl vypadat. Chybí definované schéma hesla. Dále chybí přesné geografické ukazatele (tj. katastr, okres, bližší lokalizace: ppč, čp., ulice apod.), místo stručného popisu (např. počet hrobů, sídlištních objektů) se autorka rozepisuje do nic neříkajících vět. Chybí adekvátní odkazy na **primární literaturu a prameny**; v žádném případě je nelze nahradit populární encyklopedií s často chybnými a zavádějícími údaji (Droberjar 2002). U části lokalit chybí odkazy na novou primární literaturu. Výběr nalezišť pak zcela popírá zadání práce, zhusta jsou zde uváděny lokality z mladších fází DSN (či z mladší d. římské), naopak část lokalit ze stupně D1 zde chybí. Lokality nejsou rozlišeny do skupin jistých a sporných. Do soupisu sídlišť nepatří: Březno, (mladší stupeň DSN; literatura: Pleinerová 2007), Chýnov (mladší stupeň DSN), Liběšovice (stupeň C3), Praha-Dejvice (chybně jako Praha-Bubeneč 4; údajně sídlištní nálezy z DSN uváděné v literatuře nelze v současnosti v MM Praha dohledat), Záluží (2. pol. 5. století). Sporné jsou: Jaroměř, Jenišův Újezd, Mutějovice, Opolánky, Opolany, Zálany. Chybně je uvedena Lhota, okr. Praha-východ (v textu jako Hradiště nad Závistí), lokality z jižních Čech jsou (kromě Přeštic) z neznámého důvodu shrnuty do jednoho hesla (!; chybí novější práce P. Zavřela o jihočeském regionu: Zavřel 2007; 2011). Chybí: např. Přerubnice, Úholičky, Velký Osek (Korený – Mazač 2004).

Z pohřebišť do soupisu nepatří: Bezno, Bítov, Brandýs nad Labem, Bříza (2. třetina 5. stol.), Dřevčice (2. pol. 5. stol.), Duchcov (merovejský stupeň DSN; Michálek 1999), Hradenín (merovejský stupeň DSN), Kolín (zde došlo k duplicitě lokality; 2. třetina 5. stol.), Kostomlaty nad Labem (merovejský stupeň DSN), Litoměřice, Lužec nad Vltavou (2. třetina 5. stol., část hrobů je z merovejského stupně DSN; Korený – Kytlicová 2007), Měcholupy (kolem pol. 5. stol.), Nemilky (merovejský stupeň DSN), Noutonice, Pchery (merovejský stupeň DSN), Poláky (merovejský stupeň DSN), Praha-Bubeneč, Praha-Dejvice (chybně jako Praha-Bubeneč/Podbaba; od pol. 5. až do pol. 6. stol.), Praha-Dejvice 3, Praha-Dolní Chabry, Praha-Kobylisy (kolem pol. 5. až přelom 5.-6. stol.), Praha-Radotín (zdvojení lokality; 2. třetina 5. stol.), Praha-Libeň (kolem pol. 5. stol.), Praha-Michle, Praha-Veleslavín (2. pol. 5. stol.; Korený 2012), Stehelčevy (hrob 1: 2. třetina 5. stol., hrob 2: 2. čtvrtina 6. stol.; Korený 2010a,b), Třebovle (1. pol. 5. stol.), Úherce (pol. 5. stol.), Velké Žernoseky, Vinařice

(1. pol. 5. stol. až přelom 5.-6. stol.). Sporné: Hřivice (snad 1. pol. 5. stol.), Libenice, Řepín, Staňkovice, Tetín.

Chybí: např. Kličín (v literatuře chybně jako merovejský: Droberjar 2005).

Obdobně lze charakterizovat i část o moravských nálezech (velká část lokalit do soupisu nepatří), kde (nepozorností?) autorka „změnila“ sídliště ve Velkých Němčicích na pohřebiště (i s chybným datováním).

Kapitola o archeologické kultuře je zbytečná, neboť diskuse k tomuto tématu je dávno vyčerpána; zbývá jen konstatování, že se jedná o umělou, pomocnou archeologickou jednotku.

Kapitoly o etnicitě nekomentují, neboť s vlastním tématem práce nesouvisí.

Obrazová příloha je nekvalitní a s tématem práce nesouvisí.

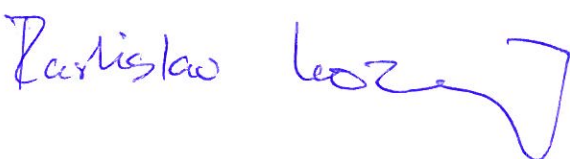
Z hlediska formálního je pak chybná citace prací z Památek archeologických a Archeologických rozhledů (např. Trňáčková 1961/2, má být Trňáčková 1961 atd.), některých termínů (např. s. 10: „nadefinování“ – politický slang).

Závěr

Autorka měla v práci zpracovat období stupně D1 v Čechách. Zadání však z hlediska geografického a ani chronologického nedodržela. Úvodní, zejména soupisové kapitoly obsahují četné a závažné chyby. Autorka nečerpala z primárních pramenů a literatury, místo toho z většinou spolehla na terciární a populární produkci. V části o kultuře a etnicitě se autorka rozhodla zpracovat příliš široké a komplikované tematické okruhy, které však byly evidentně nad její síly; navíc se zadáním práce nesouvisí. Jsem přesvědčen, že k řešení úkolů stačil menší region; úplně nejlepší by bylo zpracování nějakého malého souboru (např. Úholičky, okr. Praha-západ), na němž by se autorka naučila základní archeologické „latině“ – popis situace, materiálu, kreslená dokumentace nálezů, analýza, diskuse, závěr.

Domnívám se však, že špatný výsledek práce není zcela chybou autorky; i přes uvedené obtíže je v práci patrná snaha dobrat se určitého výsledku. Proto navrhuji hodnocení známkou 3.

Vypracoval: Mgr. Rastislav Korený, Hornické muzeum Příbram

Podpis:

Datum: 13.6. 2013

Literatura (uvedeny jen práce, autorkou necitované):

Korený, R. 2010: Spona typu Oberwerschen ze Stehelčevsi, okr. Kladno. Archeologie ve středních Čechách 14-1, 331-336.

Korený, R. 2010: Funerální architektura merovejského období (na příkladu hrobu 2 ze Stehelčevsi, okr. Kladno). Archeologie ve středních Čechách 14-2, 781-794.

Korený, R. 2012: Reliéfní spona z Prahy-Veleslavína. Archaeologica Pragensia 21, 159-167.

Korený, R. – Mazač, Z. 2004: Sídlištní objekt z období počátků stěhování národů z Velkého Oseka (okr. Kolín). Archeologie ve středních Čechách 8, 501-504.

- Korený, R. – Kytlicová, O. 2007: Dvě pohřebiště z doby stěhování národů v Lužci nad Vltavou, okr. Mělník. *Archeologie ve středních Čechách* 11, 387-444.
- Michálek, J. 1999: Archeologické nálezy ze středních a severozápadních Čech ve sbírce Naturhistorisches Museum ve Vídni. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 7. Most.
- Pleinerová, I. 2007: Březno und germanische Siedlungen der jüngeren Völkerwanderungszeit in Böhmen. Praha.
- Zavřel, P. 2007: Problematika komunikací doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006*, 269-294.
- Zavřel, P. 2011: Nové nálezy z doby římské a z doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar (ed.), *Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica I. Olomouc*, 453-480.